

Inspeksjon ved Nortura Forus

Dato for inspeksjonen: 21.10.2015
Rapportnummer: 2015.019.I.FMRO
Saksnr.: 2015/9783

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:
Olav Tandberg
Vibeke Lamark
Rune Bjerga
Svein Lund
Hege Eggesbø

Fra Fylkesmannen i Rogaland:
Karen Førre Weyde
Kristin Espeset

Kontaktperson for oppfølging etterpå: Kjetil
Stokkeland (syk på tilsynsdagen)

Resultater fra inspeksjonen

Fylkesmannen avdekket 1 avvik og 1 anmerkning under inspeksjonen hos Nortura SA avd Forus.

Rapport godkjent:

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvernssjef

Kristin Espeset
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift

1. Informasjon om virksomheten

Kontrollert anlegg:	Org.nr. 938752648
Nortura SA avd Forus	Bedr.nr. 974311364

Besøksadresse: Gamle Forusvei 50	Sist kontrollert: 24.08.2011
Postadresse: Postboks 40 Forus, 4064 Stavanger	E-post: kjetil.stokkeland@nortura.no
Kommune: Stavanger	Bransjenr. (NACE-kode): 10.100 – Bearbeiding av kjøtt

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Denne inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er en del av Fylkesmannens risikobaserte industritilsyn for 2015.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for inspeksjonen var:

Hjemlene for de avvik som gis etter denne kontrollen ligger i følgende regelverk:

- Lov om forurensninger og om avfall (forurensningsloven), av 13. mars 1981, med senere endringer.
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), av 1. juni 2004, med senere endringer
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven), 06.11.1979.
- Tillatelse etter forurensningsloven av 29.04.2014

4. Avvik

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Avvik 1: Oppsamlingen av blod er ikke god nok

Avvik fra: Tillatelsens punkt 3.2.2.

Kommentarer:

I punkt 3.2.2. i tillatelsen er det satt som vilkår at det ikke er tillatt å slippe ut blod. Etter stikking skal slaktet renne tilstrekkelig lenge til at blodspillet ved den videre håndteringen av slaktet blir minst mulig. Blodavrenningen må da skje ved at avrent blod blir samlet opp. Det er bare uunngåelige spill ved uttak av innvoller og lignende som er tillatt.

Nortura Forus har beregnet mengden blod som oppstår i bedriften ut fra mengde blod i snitt pr dyr (ulik mengde blod i ulike dyr). Mengden blod som går til avløpsnett (blir en del av prosessvannet) er derfor beregnet som følger :

Mengden blod som oppstår – mengden blod levert = mengde blod til avløpsnett

Situasjonen hittil i år (pr uke 43):

Blod levert til mottak: 1 260 456 kg dvs 1260 tonn

Blod i sluken: 35 956 kg dvs 36 tonn

Ut fra disse beregningene er det hittil i 2015 ca 3 % av blodmengden som ikke har blitt samlet opp og som derfor havner i sluket og føres videre ut i prosessvannet.

Ut fra beregningene Nortura selv har gjort, er nåværende oppsamling av blod relativt effektiv. Det er imidlertid noe blod som det fortsatt kan være mulig å samle opp. Nortura Forus skal lage en tidfestet plan med beskrivelse av hvilke tiltak som skal gjennomføres for å øke oppsamlingen av blod. Denne kan inkludere både fysiske tiltak og endrede arbeidsrutiner.

5. Anmerkninger

Anmerkning 1: Nortura Forus har ikke en etablert rutine for hvor store overskridelser av utslippskravene som skal til for at Fylkesmannen skal varsles med en gang, og hvilke overskridelser en kan vente med å rapportere til årsrapporten.

Kommentar:

Først en presisering: Alle utslippskravene i vilkår 2.1 gjelder parallelt. Det vil si for eksempel at selv om mengdeutslippskravet på BOF5 på 4800 kg/uke er overholdt, må også konsentrasjonskravet på 580 mg/l overholdes.

Overskridelser av grenseverdi i vilkår 2.1 på over 20 % rapporteres skal rapporteres som et avvik til Fylkesmannen med en gang en har mottatt prøveresultatene. Dette må inkluderes i måleprogramrutinen til Nortura Forus.

6. Andre forhold

Presiseringer knyttet til pH og temperatur :

Det er viktig å merke seg at temperaturkravet på maksimum 30 °C er ment å gjelde i det prosessvannet kommer inn i fettutskilleren, jf. vilkår 3.2.7 i tillatelsen. Fylkesmannen ser at det kan være forvirrende at temperaturrekravet også er nevnt i vilkår 3.1 sammen med utslippskravene til sjø. Temperaturkravet ved utslipp blir viktig når prosessvannet fra 2019 blir sluppet på kommunalt nett.

I vilkår 3.2.7 i tillatelsen er det også satt krav til at pH skal nøytraliseres til mellom 6,5 og 9. Prosessvannet må ligge i dette pH-intervallet når det kommer inn i det biologiske rensetrinnet for at det skal kunne være stabil drift.

Lukt

Luktkravet i tillatelsen (vilkår 4.1) følges opp som egen sak.

pH og temperatur

Det er egen oppfølging av overholdelse av pH og temperaturkravene i tillatelsen og optimalisering av rensingen.

Substitusjonsplikten, erstatte uheldige stoffer med mindre farlige stoffer

Konsernet Nortura bruker en programvare kalt Sensor for registrering og risikovurdering av alle nye kjemikalier som skal tas i bruk i bedriften. Hver avdelingsleder i Nortura Forus er ansvarlig for at de kjemikaliene som brukes, er registrert i Sensor. Dette er også tema på vernerunder 2 ganger i året. Det er laboratoriet og teknisk avdeling som bruker det fleste kjemikaliene. Nortura konsernet har et kjemikalieutvalg som har ansvar for vurderingene som gjøres i Sensor. På Nortura Forus er det 8 avdelingsledere som skal administrere Sensor på sin avdeling. Det er også en superbruker, Hege Eggesbø.

Når et nytt kjemikalium ønskes tatt i bruk legges det inn i Sensor. Det kjøres da en grovriskovurdering ut fra egenskapene til stoffet. Dersom denne risikovurderingen viser at stoffet havner i en av de to verste kategoriene, klasse 4 eller 5, og/eller at stoffet er på REACH sine lister eller prioritetslista, må det gjøres en grundigere risikovurdering. Da legges i tillegg inn bruksområdet for det kjemiske stoffet, hvilket verneutstyr som skal brukes osv. Dersom stoffet fremdeles kommer ut med risiko vil en forsøke å finne andre stoffer som har en bedre helse- og miljømessig profil.

Nortura Forus har 330 kjemikalier registrert i Sensor. Av disse ble det opplyst på tilsynsdagen at 4-5 av disse bør forsøkes byttet ut på bakgrunn av risikovurderingen som er gjort.

Nortura Forus har i e-post av 06.11.2015 og e-post av 13.11.2015 gjort nærmere rede for disse stoffene:

1. Stain Clean, beise pasta: Er etter tilsynet besluttet tatt ut av bruk.
2. Tectyl 506: Er faset ut
3. Kjeldahl tabletter: Er faset ut. Erstattet med Kjeltabs S.
4. R22: 50 kg brukes i lukket system.
5. R404A: 75 kg brukes i lukket system. Har serviceavtale med Simex som eventuelt etterfyller. Har ikke på lager selv.

Fylkesmannens kommentar:

R22: Fra 01.01.2015 ble det forbudt å etterfylle med brukt R22 (klordifluormetan, dvs HKFK) - kuldemedium. Det betyr at installasjonen med R22 må tas ut av bruk når behovet for etterfylling oppstår. Brukt HFKH som skal destrueres må leveres til godkjent mottak, dvs Returgass- SRG.

R404A: Fra og med 2020 vil det være forbudt å etterfylle med HFK-gasser eller blandinger mer globalt oppvarmingspotensial over 2500. Blant annet vil dette gjelde R404A. Brukt HFK som skal destrueres må leveres til godkjent mottak, dvs Returgass-SRG.

Påslipp etter 01.04.2019:

Dersom Nortura velger å bli værende på Forus etter fristen for å legge om avløpet 01.04.2019 (jf vilkår 3.4 i tillatelsen) til kommunalt nett må det tidlig inn avklaringer med IVAR IKS, Stavanger kommune og Fylkesmannen. Nortura har påbegynt arbeidet denne typen avklaringer.

7. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal på www.fylkesmannen.no (jf. offentleglova).

Kopi av rapporten sendes også til: Stavanger kommune
